

Лобістська діяльність у країнах та інституціях ЄС

Монографія присвячена розгляду комплексу питань, що пов'язані з лобістською діяльністю в рамках ЄС. У ній розкрита практика здійснення лобіювання щодо інституцій ЄС та органів влади країн-членів ЄС.

Також висвітлені концептуальні та теоретичні засади лобіювання.

Наведена велика кількість прикладів лобіювання, проаналізовано значну кількість законодавчих актів країн-членів ЄС та законодавства ЄС.

УДК 328.184(4-6ЄС)(02)

С59

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(протокол № 3 від 29 жовтня 2019 року)

Рецензенти:

Чекаленко Л.Д. – заслужений діяч науки і техніки України, доктор політичних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Сапсай А.П. – кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Сокур С.П.

С59 Лобістська діяльність у країнах та інституціях ЄС : монографія / С.П. Сокур ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ: Фенікс, 2020. – 256 с.

ISBN 978-966-136-746-2

Монографія присвячена розгляду комплексу питань, що пов'язані з лобістською діяльністю в рамках ЄС. У ній розкрита практика здійснення лобіювання щодо інституцій ЄС та органів влади країн-членів ЄС. Також висвітлені концептуальні та теоретичні засади лобіювання. Наведена велика кількість прикладів лобіювання, проаналізовано значну кількість законодавчих актів країн-членів ЄС та законодавства ЄС.

УДК 328.184(4-6ЄС)(02)

© Сокур С.П. 2020

ISBN 978-966-136-746-2

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	7
PREFACE.....	10
ГЛАВА I. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛОБІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	13
Концептуальні основи лобістської діяльності.....	13
Поняття «лобіювання» та сучасна інтерпретація	27
Елементи лобістської діяльності.....	40
Класифікація суб'єктів лобістської діяльності.....	51
ГЛАВА II. ЛОБІСТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ІНСТИТУЦІЙНОМУ РІВНІ ЄС.....	64
Європейська Комісія	66
Європейський Парламент	77
Єдиний економічний та соціальний комітет.....	88
Суд Європейського Союзу	96
Рада Європейського Союзу та Європейська Рада	104
Європейська служба зовнішніх справ та Верховний представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки	113
ГЛАВА III. ЛОБІСТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НА РІВНІ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС.....	119
Австрія.....	120
Бельгія.....	125
Болгарія.....	128
Велика Британія.....	131
Греція.....	149
Данія.....	151
Естонія.....	153

Ірландія.....	157
Іспанія.....	163
Італія.....	171
Кіпр.....	178
Латвія.....	179
Литва.....	185
Люксембург.....	189
Мальта.....	190
Нідерланди.....	190
Німеччина.....	195
Польща.....	204
Португалія.....	208
Румунія.....	211
Словаччина.....	214
Словенія.....	216
Угорщина.....	221
Фінляндія.....	226
Франція.....	228
Хорватія.....	237
Чехія.....	241
Швеція.....	245
СЛОВО ПОДЯКИ.....	247
ACKNOWLEDGEMENT.....	248
SUMMARY.....	249
ABOUT THE AUTHOR AND QUOTATIONS.....	254
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	255

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні лобістська діяльність стала невід'ємною частиною процесів прийняття рішень, починаючи з місцевого рівня та рівня окремих країн і завершуючи рівнем міжнародно-політичних союзів та глобальним рівнем. Відповідно до доповіді ООН «На шляху до відповідального лобіювання» у світі ведуть свою діяльність близько ста тисяч лобістів, п'ятнадцять тисяч з яких у Брюсселі, а сімнадцять тисяч у Вашингтоні. Все частіше прослідковується намагання здійснювати лобістський вплив на міждержавні та наднаціональні інституції ЄС, країни-учасниці Євросоюзу, на місцеві органи державної влади в окремих країнах Союзу.

Водночас, тоді як експертна інформація, що отримується від суб'єктів лобістської діяльності приносить багато користі при прийнятті рішень, у світі також спостерігається небажаний вплив лобістів, який може шкодити публічним інтересам. За цих обставин лобістська діяльність вже ставала предметом вивчення і рекомендацій ООН, Організації економічного співробітництва та розвитку, Групи держав проти корупції та Європейського комітету з правового співробітництва Ради Європи, Єврокомісії, Європарламенту та Трансперенсі Інтернешнл протягом останніх десяти років.

На європейському континенті саме Брюссель сьогодні є місцем, де приймається більшість обов'язкових до виконання рішень, що впливають на всі країни-члени ЄС, разом з їх групами інтересів та громадянами. Країни-члени, за умови делегування своїх формальних повноважень до інституцій ЄС, мають також захищати як свої інтереси, так і власні групи інтересів. Останні ж мають змогу здійснювати вплив незалежно від національних органів влади. Не залишаються осторонь і треті держави, що використовують усі існуючі важелі впливу, аби тільки рішення Європейського Союзу приймалися на їх користь.

Врегулювання лобіювання в рамках ЄС відбувається різним чином, починаючи від створення спеціальних наглядових органів, закінчуючи добровільними утвореннями з ініціативи самих лобістів. Незалежно від форми унормування, в тій чи іншій мірі суб'єкти лобіювання мають доступ до органів влади на національному чи інституційному рівні. Водночас, з поміж усіх країн-членів виділяється група країн, що є здебільшого найбільш розвиненими країнами Союзу, де лобістську діяльність врегульовано на якісно новому рівні, а суб'єкти лобіювання не ховаються за синонімічним рядом, прямо іменуються лобістами, а їх діяльність – лобіюванням.

Усвідомлення позитивної ролі лобістів та унормування їх діяльності швидко поширюється сучасною Європою. За останні п'ять років у восьми країнах ЄС було прийняте законодавство щодо регулювання лобіювання. Лобісти з приватного, громадського та міжнародно-політичного секторів отримують законні інструменти для здійснення впливу на органи влади країн або ж на міждержавні та наднаціональні інституції. Врегулювання цього процесу надає змогу його простежити, тим самим сприяти транспарентності та унормуванню інтересів на різних рівнях. Оволодіння інструментами та розуміння системи лобіювання з усіма її елементами надає можливість суб'єктам якісно впливати на процес прийняття рішень, а знання теоретичної бази дозволяє здійснювати вплив на високому професійному рівні.

Коло суб'єктів лобіювання в сучасному світі є неймовірно широким. Міжнародні організації на кшталт ООН, Товариства Червоного Хреста, Лікарі без кордонів та багато інших отримують можливість прозоро впливати на формування гуманітарних та багатьох інших політик країн ЄС. Унормування лобіювання надає змогу здійснювати вплив й недержавним організаціям та представникам приватного сектору. Таким чином, відбувається артикуляція та агрегація інтересів в суспільствах, що підвищує якість рішень, які приймаються органами державної влади. Така ж ситуація виникає на рівні наднаціональних та міждержавних інституцій Європейського Союзу.

Згаданий європейський досвід надає змогу не тільки покращити якість рішень, що приймаються, але й використовувати цей інструмент для подолання протиріч у країнах на національному рівні. Він є особливо важливим для нашої країни, де протиріччя груп інтересів не просто викликають кризи та виводять людей на вулиці, але й часто паралізують країну загалом. Розглядаючи такі кризові ситуації крізь призму груп інтересів, стає зрозумілим, що для їх попередження необхідним є створення нових законних шляхів доступу груп інтересів до процесу прийняття рішень. Так, усвідомлення ролі лобіювання в Україні дає змогу в перспективі зробити процес прийняття рішень прозорим, що надасть можливість відповідати на Арістотелівські питання *quis, quid, quando, ubi, cur, quomodo ad modum, quibus administrantur* по відношенню до лобіювання в нашій країні. Саме ж лобіювання є невід'ємною частиною демократичного процесу та відповідає демократичним прагненням та природі України.

Знання процесу лобіювання в ЄС для представників українських груп інтересів та правил гри в рамках інституціональної системи ЄС суттєво посилює й арсенал інструментів наших зацікавлених осіб. Цей арсенал не просто створює нові можливості для України та інструменти, що сьогодні практично не використовуються, але створює всі умови, аби наша країна була вільною від небажаного впливу. Макіавеллі у своєму «Державці» зазначав, що «Рим і Спарта багато століть простояли озброєні та вільні. Швейцарці краще всіх озброєні та більше всіх вільні»¹. У сучасному світі саме новітні інструменти впливу на процес прийняття рішень є зброєю, що захищає свободу країн та їх громадян. При опануванні таких шляхів здійснення впливу українськими суб'єктами, арсенал нашої країни суттєво посилюється та задіюються новітні міжнародно-політичні інструменти.

---

¹ Государь / Н. Макиавелли : [пер. с итал. Г. Д. Муравьевой, пер. с итал., вст. ст., прим. Р. И. Хлодовского, прим. М. Л. Андреева]. – М. : РИПОЛ классик, 2016. – С. 190.

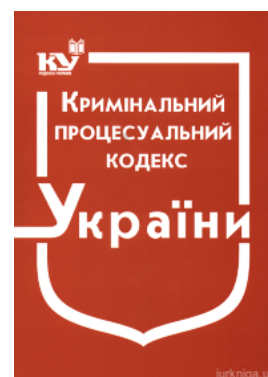
Книги, які можуть вас зацікавити

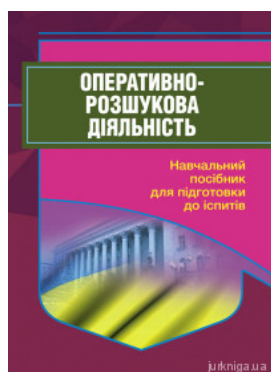
Європейське право
(право Європейського
Союзу). Навчальний
посібник для
підготовки до іспитів

Австрійська Республіка
та Європейський Союз:
правовий вимір
європейської інтеграції

Кримінальний
процесуальний кодекс
України

Оперативно-розшукова
діяльність. Навчальний
посібник для
підготовки до іспитів

Закон України "Про
загальнообов'язкове
державне пенсійне
страхування"

Початок кримінального
провадження: поради
адвоката

Перейти до галузі права
Європейське право

[Перейти на сайт →](#)